

**Akční plán pro udržitelnou energii a klima (SECAP)
pro statutární město Pardubice**

SECAP Pardubice

Přílohová část – Příloha č. 6

**Analýza strategických a koncepčních dokumentů města
Pardubice v oblasti energetiky, klimatu a udržitelnosti**

Datum:	10/2024–09/2025
Vypracovali:	Ecoten s.r.o. Ing. Jiří Tencar, Ph.D. Ing. Vojtěch Pražák Ing. Dominika Krausková Alexandra Hronková ECO.NERG Group s.r.o Ing. David Škorňa

Projekt „Pakt starostů a primátorů – statutární město Pardubice“ je spolufinancován Státním fondem životního prostředí ČR na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.

Obsah

1.	Úvod.....	3
1.1	Preamble.....	3
2.	Analýza existujících strategií města.....	4
2.1	Stávající situace.....	4
2.2	Strategický plán rozvoje města Pardubic 2014–2025 (SPRM)	4
2.3	Územní energetická koncepce (ÚEK).....	5
2.4	Plán udržitelné městské mobility (PUMM)	5
2.5	Strategie zkvalitnění veřejných prostranství (2018)	5
2.6	Další studie k adaptaci a udržitelnosti	6
2.7	Shrnutí.....	6
3.	Identifikace vizí a cílů v oblasti mitigace a adaptace.....	7
3.1	Vize města (dle SPRM 2014–2025)	7
3.2	Mitigační cíle	8
3.3	Adaptační cíle.....	8
4.	Posouzení souladu stávajících dokumentů se SECAP	9
4.1	Mitigace (snížování emisí energie a dopravy)	9
4.2	Adaptace (přizpůsobení se změně klimatu)	10
4.3	Shrnutí souladu.....	10
5.	Návrh začlenění SECAP do strategického rámce města a identifikace možných rizik	11
5.1	Oficiální status a vazba na strategický plán	11
5.2	Integrace do územního plánování.....	11
5.3	Koordinace se sektorovými plány	12
5.4	Rizika	12
6.	Manažerské shrnutí.....	14

1. Úvod

Cíl výstupu:

- Analýza strategických dokumentů dodaných zadavatelem, viz Podklady pro zhotovitele: strategické a koncepční dokumenty města Pardubice, i dalších dle doporučení zpracovatele.
- Analýza dalších dokumentů bez strategického charakteru (studie, průzkumy, probíhající projekty, informace o životním prostředí a další).
- Analýza vazeb mezi dokumenty, identifikace již existujících vizí a cílů v oblasti adaptace a mitigace.
- Zajištění zpracování SECAP v souladu s platnými strategickými dokumenty města.

Způsob exekuce:

- Analýza Územní energetické koncepce.
- Analýza zadávací dokumentace SECAP.
- Analýza dalších strategických materiálů v energetice.
- Srovnání všech materiálů v komplexní analýze.
- Odborné posouzení a návrhy.

1.1 Preamble

Město Pardubice disponuje řadou strategických a koncepčních dokumentů, které se dotýkají témat energetiky, klimatu a udržitelného rozvoje. Tato analýza si klade za cíl zmapovat a vyhodnotit tyto dokumenty z hlediska jejich aktuálnosti, obsahu v oblasti mitigace (snižování emisí skleníkových plynů) a adaptace na změnu klimatu. Zároveň je řešena i jejich vzájemná provázanost. Současně identifikuje vize a cíle města Pardubic v těchto oblastech a posuzuje, nakolik jsou stávající dokumenty v souladu s připravovaným Akčním plánem pro udržitelnou energii a klima (SECAP).

V závěru dokumentu je nastíněn návrh, jak SECAP začlenit do strategického rámce města a také upozornění na možná rizika (například duplicita opatření, případné rozpory či institucionální bariéry).

2. Analýza existujících strategií města

2.1 Stávající situace

Město Pardubice má k dispozici poměrně rozsáhlé portfolio strategických dokumentů, které pokrývají oblast energetiky, udržitelnosti a městské mobility. Mezi klíčové materiály patří:

- Strategický plán rozvoje města Pardubice (2014–2025); aktuálně se připravuje nová strategie, s kterou se SECAP sladuje
- Územní energetická koncepce Pardubického kraje (2018)
- Územní energetická koncepce města Pardubice, včetně vyhodnocení naplňování (2007, 2011)
- Plán udržitelné městské mobility statutárního města Pardubice (přibližně 2021)

Tato dokumentová základna poskytuje kvalitní výchozí rámec pro tvorbu SECAP a současně ukazuje, že město systematicky pracuje s tématy životního prostředí, energetiky a klimatu již řadu let. Přesto dosud chybí integrovaný akční plán, který by spojoval mitigaci a adaptaci do jednoho celku a stanovoval jednotné cíle, opatření a odpovědnosti. Právě tuto roli by měl zastat nový SECAP.

Mezi další odborné podklady, o které se může tvorba SECAP opřít, patří například:

- Studie zranitelnosti města Pardubice vůči vysokým teplotám (2020)
- Strategie zkvalitnění veřejných prostranství města Pardubice (2018)
- Rozvoj vybraných ploch zeleně Pardubice (2022)

Město disponuje rozsáhlým souborem strategických a analytických podkladů, které pokrývají klíčové oblasti udržitelnosti, energetiky a klimatické adaptace. Všechny relevantní dokumenty, z nichž bude tvorba SECAP vycházet, jsou podrobně uvedeny v příloze (**Zadávací dokumentace pro vypracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima (SECAP)**).

2.2 Strategický plán rozvoje města Pardubic 2014–2025 (SPRM)

Město v době zpracování SECAP mělo aktuální a závazný Strategický plán rozvoje města Pardubic 2014–2025 (SPRM). Zároveň je připravována nová strategie.

Ta původní, která byla schválena v roce 2014 a následně aktualizována roku 2017, vymezuje vizi a pět pilířů rozvoje. Jeden z pilířů je věnován životnímu prostředí, územnímu rozvoji a energetice. Dokument končí rokem 2025 a bude se tento rok aktualizovat.

Nový strategický plán (2026–2035) vytyčuje hlavní směry a priority a v oblasti energetiky a klimatu obsahuje pilíře a cíle, které reflektují směřování v SECAP (viz pilíř „Dopravní a technická infrastruktura, energetika, urbanismus a veřejný prostor, životní prostředí“, konkrétně specifický cíl „Udržitelná a moderní energetika“).

2.3 Územní energetická koncepce (ÚEK)

Město Pardubice mělo zpracovánu vlastní územní energetickou koncepci (včetně vyhodnocení v letech 2007 a 2011). Tyto podklady jsou však již zastaralé a neaktualizované a zcela nereflexují extrémní vývoj v posledních letech.

Pro regionální kontext je významná Územní energetická koncepce Pardubického kraje (aktualizace z roku 2018), která stanovuje cíle a zásady hospodaření s energií na území kraje v dlouhodobém horizontu 25 let. Tato krajská koncepce vytváří rámec pro efektivní využívání energií v souladu s potřebami rozvoje i ochranou životního prostředí a je také v souladu se Státní energetickou koncepcí ČR. ÚEK kraje je závazným podkladem pro rozhodování úřadů, pro energetické koncepce obcí a také pro územní plánování. Z ní následně vyplývají i směry pro město Pardubice, například důraz na úspory energie, rozvoj centralizovaného zásobování teplem, využití obnovitelných zdrojů či snižování emisí z energetiky. Celkově se energetické koncepce zaměřují hlavně na mitigaci (snižování spotřeby a emisí, zvyšování efektivity a podílů čistých zdrojů). Adaptace není primárním tématem energetických koncepcí, byť například diverzifikace zdrojů a posilování odolnosti energetické infrastruktury má i adaptační přínos (zvyšují energetickou bezpečnost města).

SECAP je v souladu s ÚEK kraje; zároveň bude novým „strategickým“ zrcadlem pro krajskou strategii, neboť by SECAP měl zcela nahradit ÚEK města.

2.4 Plán udržitelné městské mobility (PUMM)

Tento dopravní plán (dokončený zhruba v roce 2021) řeší udržitelný rozvoj dopravy v Pardubicích. Cílem PUMM je nabídnout obyvatelům bezpečný, pohodlný a udržitelný pohyb po městě při zkvalitnění veřejného prostoru. Plán prosazuje zvýšení podílu VHD, pěší a cyklistické dopravy a také řeší organizaci parkování a nákladní dopravy s ohledem na životní prostředí. PUMM tak přispívá k mitigaci – omezením individuální automobilové dopravy a podporou ekologičtějších způsobů dopravy snižuje emise z dopravy a zlepšuje kvalitu ovzduší. Adaptace na změnu klimatu není hlavním motivem PUMM, nicméně některá opatření (například zlepšení propustnosti města, úpravy veřejných prostranství) mohou mít pozitivní vedlejší efekt i v adaptační rovině. PUMM byl zpracován v souladu s dalšími strategiemi. Výslovně navazuje na Strategický plán města i na koncepci veřejných prostranství, což ukazuje provázanost těchto dokumentů.

Je klíčové zajistit ještě užší provázanost SECAP a PUMM, který bude v brzké době aktualizován.

2.5 Strategie zkvalitnění veřejných prostranství (2018)

Tento koncepční dokument se zaměřuje na rozvoj a správu veřejných prostranství ve městě Pardubice. Definuje vize a principy pro vytváření a obnovu náměstí, parků, ulic a dalších společných městských prostor. Jeho cílem je zlepšit estetickou i funkční kvalitu veřejných prostranství a inspirovat k moderním přístupům v jejich plánování. Přestože primárně nejde o „klimatický“ dokument, má k tématům udržitelnosti úzkou vazbu. Důraz kladený na rozšiřování městské zeleně, vodních prvků, stínění a kvalitní veřejný prostor napomáhá adaptaci města na vyšší teploty a zlepšuje mikroklima v zastavěném území. Strategický plán výslovně zmiňuje **chytré využití veřejného prostoru** jako součást své environmentální vize a tato strategie jí dodává konkrétnější obsah. Dokument tedy doplnil adaptační rozměr do strategického rámce. Navrhovaná opatření (výsadba zeleně, vodní prvky, úprava

povrchů atd.) nepřímo přispívají ke snížení tepelných ostrovů ve městě i k lepší kvalitě života obyvatel.

2.6 Další studie k adaptaci a udržitelnosti

Město si nechalo zpracovat i specializované studie reagující na konkrétní projevy změny klimatu. Klíčová je studie **Zranitelnost města Pardubice vůči vysokým teplotám**, která analyzuje citlivost Pardubic na vlny horka a extrémní teploty. Zároveň identifikuje nejvíce ohrožené lokality a navrhuje možnosti adaptací. Tato studie poskytla městu datový základ (teplotní mapy města, přehled výskytu tepelných ostrovů) a doplnila doporučení, jak zvýšit odolnost vůči vysokým teplotám. Mezi návrhy patří například výsadba stromů v exponovaných ulicích, zavádění vodních prvků či úprava povrchů.

V roce 2021 vznikl dokument **Nastavení cesty k systému adaptačních opatření prostřednictvím modro-zelené infrastruktury**. Ten komplexně navrhuje způsoby, jak v Pardubicích rozvíjet propojený systém modro-zelené infrastruktury. Dokument vytýčil strategii kombinování prvků zelené infrastruktury (zeleň, parky, stromořadí) a modré infrastruktury (vodní plochy, koryta, vsakovací objekty) tak, aby město lépe odolávalo klimatickým extrémům a zároveň se zvyšovala kvalita prostředí. Uvedené adaptační studie se vzájemně doplňují – jedna řeší teploty, další vodu a poslední infrastrukturu. Dohromady pak zobrazují priority pro adaptaci města Pardubice. Dosud však jejich doporučení nebyla sjednocena do jedné adaptační strategie a fungují spíše jako samostatné podklady pro dílčí projekty. Právě SECAP má ambici tyto poznatky integrovat a zpracovat do uceleného plánu opatření.

2.7 Shrnutí

Z výše uvedeného je patrné, že Pardubice mají poměrně široké portfolio dokumentů pokrývajících mitigaci (energetika, doprava, odpady – viz pilíř SPRM či ÚEK) i adaptaci (klima – studie o teple, vodě, zeleni).

Většina stávajících koncepcí vznikla v posledních 5 až 7 letech (2018–2022). To znamená, že jsou relativně aktuální a reflektují rostoucí důraz na udržitelnost. Strategický plán 2014–2025 byl připravován ještě před Pařížskou dohodou a současnou vlnou městských klimatických závazků. Přesto však obsahuje relevantní cíle (např. nízkooenergetická opatření či zdravé ŽP). Novější dokumenty (veřejná prostranství, PUMM, adaptační studie) již reagují na konkrétní současné problémy, kterými jsou například zvyšující se teploty či intenzivnější deště.

Lze říci, že město identifikovalo klíčové oblasti, které bude muset řešit – od čisté mobility přes úsporné budovy až po modro-zelenou infrastrukturu. Tyto záměry ale zatím existují pouze v samostatných strategiích.

Provázanost mezi nimi je částečná: některé dokumenty se vzájemně citují či ze sebe vzájemně vycházejí (například PUMM zohledňuje strategický plán a veřejná prostranství).

Chybí však jednotný integrační rámec, který by veškerá mitigační a adaptační opatření sjednotil pod jednu zastřešující vizi a stanovil priority realizace – právě tuto funkci má plnit SECAP.

3. Identifikace vizí a cílů v oblasti mitigace a adaptace

Z doposud zpracovaných strategických a koncepčních dokumentů je možné identifikovat základní pilíře, na nichž město Pardubice staví svou dlouhodobou vizi v oblasti klimatu, energetiky a environmentální udržitelnosti. Tato vize se postupně vyvíjela v návaznosti na širší evropské i národní cíle a promítala se do různých sektorových strategií města. V současné době se začíná formálně konkretizovat v rámci přípravy Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima (SECAP).

Konkrétní cíle, které si město v minulosti stanovilo, jsou obsaženy v několika navazujících dokumentech – od Strategického plánu rozvoje města přes Plán udržitelné mobility až po tematicky zaměřené studie a koncepce zelené infrastruktury či hospodaření s vodou. Mnohé z těchto cílů mají zatím pouze dílčí nebo oborový charakter. Přesto tvoří důležitý základ pro formulaci integrovaných mitigačních a adaptačních závazků v rámci SECAP. Připravovaný akční plán tak představuje příležitost tyto jednotlivé cíle sjednotit do uceleného rámce a nastavit jejich provázané plnění v čase, prostoru i institucionálních kompetencích.

3.1 Vize města (dle SPRM 2014–2025)

Oficiálně deklarovaná vize města Pardubice pro rok 2025 (**Pardubice 2025: čisté, bezpečné a živé město s vyspělou ekonomikou a silnou sportovní tradicí**) poskytuje rámcové ukotvení pro jednotlivé tematické oblasti strategického rozvoje. Klíčové slovo „**čisté**“ zde neplní pouze estetickou nebo urbanistickou roli, ale má hlubší význam ve vztahu k životnímu prostředí. Odkazuje na snahu města zajistit zdravé a kvalitní prostředí pro život svých obyvatel jak z hlediska čistoty ovzduší a zeleně ve veřejném prostoru, tak i celkové ekologické stability území. Implicitně v sobě tento pojem nese důraz na udržitelnost městského rozvoje, který zohledňuje environmentální, energetické i klimatické souvislosti.

Tento rámec je dále rozvíjen ve specifických pilířích strategických dokumentů, zejména v oblasti „**Životní prostředí a energetika**“, kde město formuluje svou ambici stát se „**městem se zdravým životním prostředím a chytrým využitím veřejného prostoru, podporujícím nízkooenergetická opatření**“. Tato formulace naznačuje důraz na efektivní a inovativní přístup k využívání energie, plánování veřejných prostranství a uplatňování principů ekologické stability v rámci urbanistického a infrastrukturního rozvoje.

Strategické směřování města je tak jednoznačně orientováno na snižování environmentální zátěže, podporu energetických úspor a zavádění technologií, které usnadňují přechod k nízkouhlíkové ekonomice. V této souvislosti lze předpokládat, že opatření podporující mitigaci klimatické změny i adaptaci na její dopady budou v nadcházejících letech stále výrazněji integrována do rozvojových politik města.

SECAP v tomto směru sehrává klíčovou roli, neboť propojuje obecné hodnotové rámce strategických vizí s konkrétními a měřitelnými cíli, které bude možné systematicky naplňovat v souladu s evropskými klimaticko-energetickými závazky.

3.2 Mitigační cíle

Ačkoli starší dokumenty explicitní číselné cíle redukce emisí neobsahovaly, nově se Pardubice v rámci Paktu starostů a primátorů hlásí k cílům EU.

Město se chce aktivně podílet na dosažení uhlíkové neutrality do roku 2050 a přijímá závazek snížit emise skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 ve srovnání s rokem 1990. Tento cíl reflektuje evropskou klimatickou strategii (tzv. "**Fit for 55**"). K dosažení redukce emisí plánuje město snižovat energetickou náročnost budov a služeb, zvyšovat podíl energie z obnovitelných zdrojů (zejména v provozu budov, dopravě a veřejném osvětlení) a celkově zefektivnit správu energií zavedením systematického energetického managementu. Mitigační vize tedy spočívá v chytré a udržitelné energetice města – úsporné budovy, modernizovaná síť teplárenství s čistšími zdroji, více lokální výroby energie (např. solární panely) a čistá mobilita.

Dílčí cíle lze vyčíst i z tematických dokumentů: např. ÚEK kraje stanovuje orientační hodnoty ke snížení spotřeby primární energie a zvýšení energetické účinnosti do roku 2030. PUMM obsahuje cíle dopravní (zvýšit podíl MHD, pěších a cyklo cest na úkor IAD, zlepšit plynulost dopravy a tím snížit emise z kolon atd.). Strategický plán města zahrnuje cíl „**vytvořit podmínky pro hospodárné nakládání s energií a zavést systém řízení energetického hospodářství města**“.

3.3 Adaptační cíle

Hlavní vizí je zvýšit odolnost města vůči dopadům změny klimatu (v souladu s vizí Paktu starostů). Prakticky to znamená zaměřit se na projekty "**obnovy a rozšíření zeleně, zlepšení životního prostředí, a především zvýšení odolnosti města vůči změnám klimatu**".

Město je odhodlané budovat vhodná adaptační opatření. Konkrétně byla zmiňována potřeba realizovat modro-zelenou infrastrukturu: více městské zeleně (parky, stromořadí), obnovovat aleje a lesíky, pečovat o trávníky a vodní plochy a také opatření na zadržení vody (retenční nádrže, poldry, vsakovací pásy).

Adaptační cíle se zaměřují na hlavní hrozby identifikované v analýzách:

- **vlny horka** – zmírnění efektu tepelných ostrovů
 - zastínění, ochlazování povrchů, instalace mlžných bran či fontán
- **extrémní srážky a sucho** – zlepšení hospodaření s dešťovou vodou
 - nechat více vody vsáknout a zadržet na místě, aby neodtékala rychle kanalizací
- **extrémy větru či jiné jevy** – posílení odolnosti infrastruktury a připravenosti krizového řízení

Adaptační vize lze shrnout tak, že Pardubice se mají stát "**městem, které je lépe připraveno na klimatické extrémy, díky propojené síti zelených a vodních ploch a odolným systémům**". Některé dílčí cíle již zazněly ve studiích – například zvětšení plochy zeleně na obyvatele, zvýšení podílu vsáknuté dešťové vody oproti současnému stavu apod. Tyto konkrétní metriky však budou upřesněny v SECAP.

4. Posouzení souladu stávajících dokumentů se SECAP

4.1 Mitigace (snižování emisí energie a dopravy)

Stávající strategické dokumenty do značné míry připravily půdu pro mitigaci, kterou bude SECAP rozpracovávat. Strategický plán (i jeho připravovaná aktualizace) vytyčil obecné směry, které jsou plně v souladu s cíli dokumentu (úspory energie, energetický management, využití odpadů jako zdroje apod.).

Územní energetická koncepce (krajská) stanovuje rámcové cíle úspor a využití OZE, s nimiž městský SECAP nebude v rozporu. Naopak je konkretizuje pro úroveň města. Plán mobility již obsahuje řadu opatření ke snížení emisí z dopravy (podpora MHD, elektromobility, cyklo a pěší dopravy), které SECAP může převzít do svého akčního plánu pro oblast dopravy. Například pokud PUMM plánuje zvýšení podílu bezemisních druhů dopravy do roku 2030, měl by to SECAP započítat do snižování CO₂ v sektoru dopravy.

Celkově tedy existuje dobrý soulad: žádný stávající dokument nejde proti myšlence snižovat emise či šetřit energii. Rizikem spíše je, že některé dokumenty (například starší energetická koncepce města) už neodrážejí dnešní ambice. SECAP je posune výrazně dál například tím, že nastaví konkrétní cíle v emisích či dalších oblastech, což doposud chybělo.

Je nutné zajistit, aby SECAP sjednotil mitigaci napříč sektory. Je třeba zahrnout budovy, energie (částečně řeší ÚEK a strategický plán), dopravu (řeší PUMM), odpady a průmysl. Vzhledem k tomu, že SECAP pokrývá celé území města, bude muset sladit opatření města samotného (městský majetek, vozidla MHD, budovy škol apod.) i aktivity soukromého sektoru.

Stávající dokumenty se většinou zaměřovaly na město jako instituci nebo na veřejný prostor. SECAP podle záměru radnice nastavuje cíle i pro další subjekty mimo přímou kontrolu města (firmy, domácnosti). Tady bude důležité, že SECAP doplňuje to, co dosavadní strategie nepokrývaly – například podporu úspor energie v soukromých budovách, rozvoj komunitní energetiky, motivace pro firmy ke snižování emisí atd. V těchto ohledech se nejedná o nesoulad, ale spíše o mezeru, kterou SECAP zaplňuje. Dalším aspektem je soulad s národními a EU cíli: stávající dokumenty byly vytvářeny v jiných letech s odlišnými cíli (Strategický plán se neřídil cílem 55 %, PUMM spíše řešil dopravní obslužnost než CO₂).

SECAP proto sladuje místní strategii s aktuálními cíli ČR a EU (uhlíková neutralita 2050, snížení o 55 % do roku 2030), jak je deklarováno. Tím zajistí, že městské politiky (například v energetice či dopravě) nebudou v rozporu s těmito cíli, ale naopak je podpoří. Konkrétně se může jednat o postupný odklon od uhlí v topárenství, elektrifikaci MHD atd., i přesto, že starší koncepce s uhlím ještě počítaly.

4.2 Adaptace (přizpůsobení se změně klimatu)

V oblasti adaptace existuje řada kvalitních podkladů, avšak chybí jednotná strategie. SECAP tedy bude prvním dokumentem, který komplexně pokryje oblast adaptace. Soulad je zde zejména v tom, že SECAP využije existující studie jako vstupní data a nebude začínat znovu od začátku. Zadávací dokumentace výslovně ukládá zpracovateli navázat na studii zranitelnosti vůči teplu, na metodiku adaptací, analyzovat funkčnost zeleně a využít dostupné podklady o ÚSES, lesích a zeleni. To znamená, že všechna zjištění o slabých místech budou zohledněna (například oblasti Pardubic, ve kterých hrozí přehřátí nebo kde chybí zeleně).

Stávající dokumenty se v adaptaci vzájemně doplňují a SECAP jejich závěry propojuje: například opatření navržená ve studii ke srážkové vodě (budování retenčních objektů) mohou být zkombinována s opatřeními z koncepce modro-zelené infrastruktury (městské parky, zelené střechy) do uceleného programu Zelené infrastruktury v SECAP.

Lze říct, že co do obsahu nejsou mezi dosavadními podklady a plánovaným SECAP rozpory – všechny směřují ke stejnému cíli (ochladit město, zadržet vodu, chránit obyvatele a majetek před extrémní počasí). Výzvou však bude prioritizace a koordinace: jednotlivé studie doporučily desítky opatření a není jasné, které jsou nejdůležitější a kdo za ně zodpovídá. V SECAP budou tyto návrhy seřazeny dle naléhavosti a přínosu a přiděli se jim garant a termín. Zde se může objevit dílčí nesoulad v tom smyslu, že některé existující plány mohly navrhnout opatření překrývající se nebo konkurenční (například různé lokality pro výsadbu zeleně).

V rámci tvorby SECAP byly plány konkretizovány – například plochy, na které se budou soustředit investice do nových parků (dle studie sídelní zeleně existuje více návrhů).

Další nutností je sladit adaptaci s územním plánem: pokud by územní plán dovozoval zastavět některé dnes zelené plochy, odporovalo by to adaptačním snahám.

4.3 Shrnutí souladu

Stávající dokumenty a nový SECAP jsou konceptuálně sladěny – všechny směřují k udržitelnému městu a každá z dílčích strategií řeší část problému.

SECAP doplňuje chybějící segment energetiky, resp. v tomto ohledu nahrazuje územní energetickou koncepci (například konkrétní cíle snižování emisí, jednotný seznam adaptačních opatření).

SECAP strategicky zastřešuje vizi a návrhy v oblasti energetiky, klimatu a dalších sektorů. Zároveň je ale velmi detailním plánem a nástrojem pro provádění celkové městské vize.

5. Návrh začlenění SECAP do strategického rámce města a identifikace možných rizik

Aby mohl SECAP naplnit svůj potenciál, je nezbytné jej pevně institucionálně ukotvit a provázat s ostatními strategickými dokumenty města. Neměl by být vnímán jako samostatný plán, ale jako průřezový nástroj, který integruje opatření v oblastech energetiky, životního prostředí, mobility, územního rozvoje či krizového řízení.

SECAP bude začleněn do zastřešujících dokumentů, příp. jejich aktualizací (Strategický plán, Plán mobility, ...) a propojení s rozpočtovým a investičním plánováním. Klíčové je vymezení odpovědných gescí a nastavení koordinační struktury pro implementaci a monitoring. Rizika jako nejasné kompetence, duplicita opatření či slabá provázanost s financováním je třeba ošetřit již ve fázi návrhu, aby byl SECAP dlouhodobě efektivní a akceschopný.

5.1 Oficiální status a vazba na strategický plán

SECAP by se měl stát oficiální součástí strategického rámce Pardubic.

Bude schválen zastupitelstvem jako samostatná strategie pro oblast klimatu a energií. Zároveň budou jeho závěry zapracovány do příštího strategického plánu rozvoje města (po roce 2025). Tím se zajistí, že klimatické priority prorostou do všech oblastí plánování.

Aktualizace celoměstské strategie zohlední explicitně potřebu mitigace a adaptace (což původní SPRM učinil jen omezeně).

SECAP se stává exekutivním nástrojem nového strategického plánu a naplňuje vize a priority v příslušné části – skrze systém monitorování a hodnocení pokroku SECAP bude také posuzován progres priority energetiky v rámci městského plánu.

5.2 Integrace do územního plánování

Jelikož řada opatření SECAP (zejména adaptačních) má prostorový charakter, je nutné je reflektovat v územně plánovacích dokumentech.

Nový územní plán Pardubic by měl rezervovat plochy pro strategické projekty z SECAP – například území pro nové parky, pro rozšiřování retenčních zón podél toků, koridory pro cyklostezky apod. Dále by měl obsahovat regulativy podporující cíle SECAP (povinnost zelených střech u velkých staveb, omezení rozpálených asfaltových ploch, požadavky na energetickou hospodárnost budov nad rámec norem atd.).

Takové začlenění zajistí, že při budoucím rozvoji města nebudou klimatické cíle obcházeny. Územní plán je právně závazný – sladění s SECAP tedy dá klimatickým opatřením i právní oporu.

5.3 Koordinace se sektorovými plány

SECAP by neměl fungovat izolovaně, ale jako koordinátor ostatních sektorových koncepcí. To znamená, že opatření navržená v původních dokumentech (PUMM, ÚEK, plánu odpadového hospodářství, plánu rozvoje zeleně, ...) budou se SECAP koordinována (pokud už nejsou realizována) a při vyhodnocování plnění SECAP bude zohledněn pokrok v těchto dílčích plánech.

Naopak při aktualizaci sektorových strategií by se měly promítnout nové závazky ze SECAP – například při příští revizi PUMM by mělo být zohledněno zpřísnění emisních cílů nebo nové klimatické projekty (jako výstavba přestupních terminálů s P+R, pokud to SECAP navrhne).

Institucionálně by město mělo pokračovat v koordinaci prostřednictvím Služeb města a pracovní skupiny složené ze zástupců různých odborů magistrátu (dopravy, investic, životního prostředí, kanceláře architekta apod.) a městských organizací. Tato skupina by dohlížela na to, že opatření se provádějí v souladu a neodděleně. Například projekt na výsadbu stromů podél silnic musí být koordinován mezi odborem dopravy (silnice) a odborem životního prostředí (zeleně). SECAP může sehrát roli platformy, kde se tyto průniky řeší.

5.4 Rizika

Při začleňování SECAP je třeba věnovat pozornost několika možným rizikům.

Riziko duplicity

Existuje nebezpečí, že některé aktivity budou plánovány duplicitně v různých dokumentech. Duplicitní řešení by plýtvala zdroji a komplikovala realizaci. Prevencí je jasná koordinace – veškeré relevantní akční plány by měly být sladěny. SECAP by měl sloužit jako centrální seznam opatření v oblasti klimatu/energetiky. Pokud už jsou jinde naplánována, SECAP na ně spíše odkáže, než aby je vytvářel znovu. Například opatření v dopravě mohou odkazovat přímo na PUMM (nebo ho v příloze shrnout) místo tvorby paralelního seznamu. Tím se zajistí, že SECAP opatření integruje místo jejich zdvojení. Energetický manažer (divize Služeb města Pardubic a.s.) bude hlídat, že se neděje totéž na dvou místech.

Riziko rozporů

Může nastat situace, kdy některý záměr podle jedné strategie koliduje s jiným cílem. Příkladem by mohlo být, kdyby ekonomický rozvojový plán města chtěl podporovat energeticky náročný průmysl, který by zvyšoval emise, nebo pokud by územní plán počítal s výstavbou v záplavovém území, což odporuje adaptačním opatřením. Je potřeba provést revizi ostatních dokumentů optikou SECAP a vytipovat případné rozpory. Tyto spory pak rozhodne vedení města. Politickou prioritou by nově měly být klimatické ohledy, ovšem s respektem k dalším potřebám. V praxi to může znamenat například přehodnocení investičních záměrů – pokud by nějaký projekt města přinášel významné zvýšení emisí nebo zabetonování zelené plochy, bude nutné najít kompenzaci či alternativu. Při zapojení vedení města do přípravy SECAP lze očekávat, že případné rozpory budou diskutovány a že politické vedení nastaví jasné priority.

Institucionální bariéry

Klimatická agenda je průřezová a vyžaduje spolupráci mnoha aktérů. Rizikem je jejich nespolupráce. Jednotlivé odbory úřadu či městské organizace by mohly řešit jen "své" úkoly a chyběla by celková koordinace. Také se může stát, že zavádění některých opatření narazí na kompetenční nejasnosti (např. kdo přesně má odpovědnost za výměnu baterií v IRC hlavicích – zda instalační firma nebo odbor majetku).

Tomuto riziku se dá čelit vytvořením zmíněné řídicí struktury implementace SECAP a dalšími nástroji (komunikační manuál, energetické standarty, nové šablony). Již v zadání se nachází požadavek na navržení řídicí, výkonné a kontrolní funkce implementace a potřebné administrativní struktury. Navrhuje se posílení týmu energetické divize na Službách města Pardubic a.s., která bude mít gesci koordinace SECAP na starost i tak. Dále je třeba zajistit průběžné zapojení politického vedení například formou pravidelných reportů radě města. Institucionální bariérou může být i nedostatek kapacit či odbornosti. Proto by město mělo investovat do vzdělávání pracovníků, případně přizvat externí experty (což činí už v samotné tvorbě SECAP přes externího zhotovitele).

Finanční a realizační rizika

Tato rizika patří mezi významné praktické bariéry. SECAP navrhne desítky opatření, jejichž realizace bude stát nemalé prostředky. Rizikem je, že nebude dostatek financí nebo že se nepodaří získat dotace a plán zůstane nerealizován, tedy tzv. pouze „na papíře“. Je proto zásadní, aby SECAP obsahoval i finanční plán a možnosti financování. Riziko lze zmírnit tím, že SECAP opatření rozdělí na krátkodobá (rychle realizovatelná z vlastních zdrojů či běžných dotací) a dlouhodobá investiční (bude se čekat na vhodný program nebo vytvoření partnerství, např. s privátním sektorem). Rizikem může být také odpor části veřejnosti, pokud nebudou dobře informováni o přínosech.

6. Manažerské shrnutí

Město Pardubice se aktivně připravuje na výzvy klimatické změny a udržitelné energetiky.

Analýza ukázala, že Pardubice již mají mnoho dílčích strategií a studií – od strategického plánu rozvoje, přes plán mobility, energetické koncepce až po studie věnované horku, vodě či zeleni. Tyto dokumenty položily základy pro snižování emisí a zvyšování odolnosti města.

Zapojením do Paktu starostů a primátorů město přijalo ambiciózní klimatické cíle. V souladu s EU: usiluje o snížení emisí CO₂ o 55 % do roku 2030 (oproti 1990) a o dosažení uhlíkové neutrality do 2050. Zároveň klade důraz na adaptaci – chce zelenější, vodou prostoupené město, které lépe zvládá horká léta i přivalové deště.

Akční plán pro udržitelnou energii a klima (SECAP) je klíčový nástroj, který sjednotí veškeré aktivity v této oblasti. Bude vycházet z existujících podkladů a stanoví konkrétní opatření, termíny a odpovědnosti. SECAP i s ohledem na svůj charakter, řešená témata a aktuálnost nahrazuje územní energetickou koncepci, kterou zákon již pro statutární města nevyžaduje. **Doporučuje se provedení závěrečného zhodnocení ÚEK, díky čemuž bude možno do budoucího SECAP zařadit i další segmenty, přehledy a data.** SECAP tak naváže na stávající strategické dokumenty – například využije návrhy z plánu mobility ke snižování emisí z dopravy či z koncepce modro-zelené infrastruktury pro lepší hospodaření s vodou. Především však doplní to, co dosud chybělo: jednotnou vizi a měřitelné cíle v oblasti klimatu a energie pro celé město.

Provázání SECAP s rámcem města je nezbytné pro jeho úspěch. Politické vedení by mělo SECAP schválit a ukotvit jej jako součást strategických dokumentů města (zařadit jeho cíle do nového strategického plánu po roce 2025). Realizace opatření musí být koordinována napříč odbory magistrátu – klima není jen téma “životního prostředí”, ale také dopravy, územního plánování nebo ekonomiky. Doporučuje se ustanovit koordinační skupinu napříč těmito oblastmi a pravidelně vyhodnocovat plnění akčního plánu.

Možná rizika je třeba řídit od počátku. Je nutné vyhnout se duplicitám. SECAP by neměl vytvářet paralelní projekty k již plánovaným, ale naopak je zastřešit. Potenciální konflikty mezi cíli (například rozvoj průmyslu vs. snižování emisí) je třeba řešit konsenzuálně a v souladu s novými prioritami. Město Pardubice deklaruje, že kvalita života a životní prostředí jsou pro zastupitele na předním místě. Institucionálně je výzvou zajistit, aby klimatické cíle “žily” i po formálním schválení, tedy aby byly zahrnuty do rozpočtu, investičních záměrů a každodenní agendy města. K tomu pomůže transparentní monitoring a zapojení veřejnosti.

Postavení SECAP v hierarchii strategických materiálů města, vč. faktického nahrazení ÚEK, vazby na regionální i národní dokumenty (buď přímo související s energetickou politikou či s koncepcemi relevantními pro významné sektory SECAP) zobrazuje níže uvedená strategická mapa.

Strategická mapa města s vyznačením pozice SECAP

